

Lekárnik®

odborno - informačný mesačník

12

DECEMBER 2023
ročník XXVIII.

*Šťastie a láska
sviatočných dní,
nech prinesie pokoj
do vašich lekární.
V rodinnom kruhu
sviatky si užite,
nech sa vám splní to,
po čom túžite!*

vaša UNIPHARMA

Časopis Lekárnik je určený zdravotníckym pracovníkom oprávneným predpisovať a vydávať lieky.

2023 Zhodnotenie roka 2023 v zdravotníctve

Ako ho hodnotia členovia redakčnej rady časopisu Lekárnik a čo prajú čitateľom?

Členov redakčnej rady časopisu Lekárnik sme na konci roka oslovili a poprosili o zhodnotenie „zdravotníckeho roka“ z ich pohľadu a o napísanie krátkeho prania pre našich čitateľov. Ako hodnotia zmeny, ktoré sa stali, zo svojej pozície? Dozviete sa v nasledujúcich riadkoch.

PharmDr.
Miroslava Snopková, PhD.
1. viceprezidentka Slovenskej
lekárnickej komory

► Neistá vidina úspechu nás niekedy odrádza vydať sa dlhou a náročnou cestou. Takmer trojročné obdobie diskusií a príprav podkladov, ktoré by umožňovali vyškoleným farmaceutom vykonávať očkovanie, sa v júni tohto roka pretavilo do nového písmena v paragrafe zákona o liekoch a zdravotníckych pomôckach. Či ide o míľnik v oblasti lekárenskej starostlivosti a lekárstva na Slovensku ukáže až čas.

► To, že zdravotnícke aj nezdravotnícke povolania sa vedia spájať a priniesť výkon očkovania do lekární, či nové štandardné postupy pre oblasť prevencie a zlepšovať kvalitu poskytovanej lekárenskej starostlivosti, je nesporné a v tejto dobe nedostatku zdravotníckych pracovníkov mimoriadne žiaduce. **Môžeme končiaci rok 2023 charakterizovať akokoľvek, pre naše povolanie priniesol mnohé nové perspektívy.**

► Prajem čitateľom časopisu Lekárnik veľa síl do ďalšieho roka, veľa chuti do práce a priateľskú atmosféru vo všetkých oblastiach života!

prof. PharmDr.
Ján Klimas, PhD., MPH
dekan Farmaceutickej fakulty
Univerzity Komenského
v Bratislave

► Osobne hodnotím rok 2023 ako nesmierne náročný, ale plodný a úspešný. **Na vrchole pyramídy tohtoročných úspechov je pre mňa rozšírenie farmaceutickej starostlivosti o možnosť očkovania proti chrípke lekárnikom.** Rovnako intenzívne pozitívne vnímam vypracovanie minimálneho štandardu pre certifikačný študijný program v tejto certifikačnej pracovnej činnosti.

► Pre rutinnú prax je dôležitá nová vlna schválených štandardných postupov na úrovni komisií ministerstva zdravotníctva. Dominuje vôbec prvý štandardný klinický postup pre verejné lekárne pre manažment pacientov s podozrením na akútne infekcie horných dýchacích ciest. A vlni schválený prvý preventívny štandardný postup pre výkon prevencie kardiovaskulárnych ochorení bol tento rok doplnený až o tri schválené štandardné postupy: pre výkon skríningu a prevencie (pre)obezity, pre výkon prevencie ochorení pečene a pre výkon skríningu porúch glukózového metabolizmu a diabetes mellitus 2. typu.

► Všetkým čitateľom do roku 2024 prajem, aby začali tieto úspechy slúžiť v zlepšovaní lekárenskej starostlivosti a v prospech budovania reputácie farmaceutov na Slovensku!

PharmDr. Vlasta Kákošová
nemocničná lekárka
Národného ústavu detských
chorôb, Bratislava

► Rok 2023 z môjho pohľadu ako klinického farmaceuta, tak aj nemocničného farmaceuta, mi priniesol nové skúsenosti a poznatky. Znova ma utvrdil v presvedčení, že monitoring účinnosti a bezpečnosti liečby je nenahraditeľná súčasť farmakoterapie. Viedol ma aj k zamysleniu nad našou profesiou farmaceuta. Stále pretrváva pocit, že naše aktivity a snahy zapojiť sa viac do procesu liečby pacienta nie sú dostatočne brané na vedomie a využité v prospech pacienta a zdravotníctva ako celku. Pri porovnávaní sa s inými vyspelými štátmi EÚ to často môže viesť k demotivácii a odchodu mladých kolegov do zahraničia.

► **Som presvedčená, že dobrá spolupráca medzi zdravotníckymi pracovníkmi navzájom je vždy prínosom a vedie**

k obojstrannému obohateniu profesijného aj ľudského rozmeru.

► Do nového roku 2024 prajem všetkým čitateľom časopisu *Lekárnik* predovšetkým dobré zdravie, veľa lásky, radosti, vytrvalosti, a tiež tolerantnosti. Aby úsmev na tvári pracovníkov v zdravotníctve bol vyčarovaný spokojnosťou z pomoci, ktorú každodenne poskytujú!

doc. PharmDr. Juraj Sýkora, CSc.

prednosta Ústavu farmácie Lekárskej fakulty Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave

Odborný garant SZU pre špecializačné odbory lekárenstvo a klinická farmácia a certifikovanú pracovnú činnosť príprava cytostatik pre zdravotnícke povolanie farmaceut

► Vzdelávanie na Ústave farmácie Lekárskej fakulty Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave v roku 2023:

► Ústav farmácie LF SZU v Bratislave pokračoval v roku 2023 v reakreditácii špecializačných a certifikačných vzdelávacích programov pre zdravotnícke povolania farmaceut a farmaceutický laborant. Ústav farmácie LF SZU v Bratislave v súčasnosti poskytuje ako jediná vzdelávacia ustanovizeň v Slovenskej republike vzdelávanie v týchto akreditovaných špecializačných programoch a certifikovaných pracovných činnostiach pre zdravotnícke povolanie farmaceut: špecializačný odbor klinická farmácia, špecializačný odbor farmaceutická technológia, špecializačný odbor sociálna farmácia a organizácia zdravotníctva

a certifikované pracovné činnosti revízie lekárenstvo, zabezpečovanie kvality transfúzných liekov, príprava cytostatik a farmakoekonomika. Samozrejme, že akreditované je aj špecializačné štúdium v odbore lekárenstvo pre zdravotnícke povolanie farmaceut. V roku 2024 plánuje Ústav farmácie LF SZU akreditovať vzdelávací program v špecializačnom odbore nemocničné lekárenstvo.

► Ústav farmácie LF SZU v Bratislave poskytuje ako jediná vzdelávacia ustanovizeň v Slovenskej republike aj akreditované špecializačné vzdelávanie pre zdravotnícke povolanie farmaceutický laborant v špecializačnom odbore lekárenstvo a v špecializačnom odbore zdravotnícke pomôcky.

► Ústav farmácie LF SZU a odborná pracovná skupina Akreditačnej komisie MZ SR na ďalšie vzdelávanie pre zdravotnícke povolania farmaceut, farmaceutický laborant a technik pre zdravotnícke pomôcky pracujú na aktualizácii všetkých minimálnych štandardov pre špecializačné a certifikačné študijné programy pre zdravotnícke povolania farmaceut a farmaceutický laborant a aktívne sa podieľali na pripomienkovaní minimálneho štandardu pre certifikačný študijný program v certifikovanej pracovnej činnosti očkovanie dospelých osôb farmaceutmi pre zdravotnícke povolanie farmaceut, ktorá by mala byť zaradená do sústavy špecializačných odborov a certifikovaných pracovných činností pre zdravotnícke povolanie farmaceut v roku 2024.

► V roku 2023 bol najvyšší záujem farmaceutov o získanie špecializácie na Ústave

farmácie LF SZU v Bratislave v odboroch klinická farmácia, lekárenstvo, farmaceutická technológia a certifikovanej pracovnej činnosti príprava cytostatik pre zdravotnícke povolanie farmaceut a v špecializačnom odbore lekárenstvo pre zdravotnícke povolanie farmaceutický laborant.

► **Najväčšou pedagogickou výzvou v uplynulom roku bolo nájsť rozumnú rovnováhu medzi prezenčnou a dištančnou (online) formou vzdelávania** na výučbových pracoviskách Ústavu farmácie LF SZU. Väčšina farmaceutov z pracovných, osobných a finančných dôvodov uprednostňuje dištančnú formu vzdelávania, aj keď väčšina kolegyň a kolegov uznáva, že táto forma vzdelávania je vhodná len pre teoretickú formu vzdelávania a nie je vhodná na získavanie praktických skúseností a zručností.

► Ústav farmácie LF SZU bol aj v roku garantom vydávania časopisu *Farmaceutický obzor* na Slovenskej zdravotníckej univerzite v Bratislave.

► Pracovníci Ústavu farmácie LF SZU boli v roku 2023 spoluautormi skrípt SZU D. Matušová, E. Truplová, M. Šubová: *Farmaceutická technológia*, 1. časť. Technologické operácie pri príprave a výrobe liekov.

► Všetkým kolegyňiam a kolegom prajem v roku 2024 veľa nadšenia, veľa zábavy, ale aj veľa pevnej vôle pri získavaní teoretických vedomostí a praktických skúseností a zručností pri sústavnom, špecializačnom alebo certifikačnom vzdelávaní!

Ing. Iveta Pálešová

výkonná riaditeľka Asociácie inovátného farmaceutického priemyslu

► Rok 2023 bol rokom implementácie viacerých zmien, ktoré nasledovali po novele zákona 363/2011 Z. z. platnej od 1. 8. 2022 a následnej novele tohto predpisu platnej od 1. 8. 2023. Je potrebné povedať, že aj keď novela nevyriešila všetky otvorené otázky a nahromadené problémy v dostupnosti liekov na Slovensku – a to či primárnej alebo aj sekundárnej – **nastavili sa pravidlá, ktoré by mohli dostupnosť liekov pre slovenských pacientov zvýšiť.** V roku 2023 sa rozhodlo o vstupe približne 50 liekov (originálnych molekúl) do kategorizačného zoznamu. Za obdobie platnosti novelizovaného zákona, teda od augusta 2022, sa podarilo zaradiť viac ako 20 liekov z tzv. výnimkového režimu do kategorizačného zoznamu s nárokom na liečbu všetkých pacientov, ktorí spĺňajú kritériá

na podanie liečby bez ohľadu na to, v ktorej zdravotnej poisťovni sú poistení. Ďalšou dobrou správou je určite umožnenie bezplatného dodania lieku v rámci tzv. milosrdnej liečby aj pre tých pacientov, pre ktorých neexistuje iná možnosť terapie a ešte liek nie je registrovaný alebo kategorizovaný. Táto zmena nastala od 1. 8. 2023 zákonom č. 362/2011 a na plné využitie a implementáciu veríme, že dôjde v blízkej budúcnosti. V implementácii zmien je nutné pokračovať a dostatočne dofinancovať práve oblasť rozpočtu na lieky, aby ciele, ktoré boli stanovené pri zmene zákona boli naplniteľné.

► Želám všetkým čitateľom v novom roku 2024 najmä veľa zdravia, osobných a pracovných úspechov!

MUDr. Mgr.
Elena Marušáková, MBA

viceprezidentka Asociácie
na ochranu práv pacientov SR

► Rok 2022 bol pre pacientov náročný, preto sme vstupovali do roka 2023 s rozpakmi, ale aj s očakávaniami. Vytrvalo sme poukazovali na diskrimináciu pri určení percentuálneho stropu výdavkov zdravotnej poisťovne na liečbu liekmi podľa §88 zákona č. 363/2011 Z. z., teda na tzv. lieky na výnimky. Pozitívne bolo, že sa tento limit novelou zákona presunul na rok 2024. Ďalšou pozitívnou zmenou bolo, že sa konečne schválila možnosť očkovania v priestoroch lekárne alebo výdajne zdravotníckych pomôcok, aj keď len pre osoby staršie ako 18 rokov a len proti chrípke na základe písomného odporúčania predpisujúceho lekára, ktoré nemôže byť staršie ako 3 dni. Verím, že to zvýši možnosti pre tých ľudí, ktorí sa chcú proti chrípke očkovať.

► Celý rok 2023 bol pre pacientov problémový z pohľadu dostupnosti liekov, najmä

tých starších, ktoré užívajú pacienti s chronickými ochoreniami. Ministerstvo v roku 2023 zakategorizovalo výrazne viac liekov, najmä pri onkologických ochoreniach, tie by sa mali dostať k pacientom v roku 2024. My sme podali na ministerstvo žiadosť o zrušenie indikačného obmedzenia pre staršie lieky používané v liečbe onkohematologických ochorení, aby sme zlepšili dostupnosť liečby práve staršími liekmi, ktoré sú stále používané ako tzv. výnimkové lieky, odčerpávajú peniaze z limitu na výnimky a pritom už majú dostupné generické alternatívy. Touto žiadosťou sa však ministerstvo nezaoberalo.

► **Pacienti boli súčasťou procesu kategorizácie liekov, zdravotníckych pomôcok a dietetických potravín.** Učili sme sa, snažili sme sa byť aktívnym poradcom, a preto veríme, že v roku 2024 získame aj hlasovacie právo. Okrem toho sme pracovali aj v iných poradných orgánoch, či už pre tvorbu štandardných diagnostických a terapeutických postupov, pre monitorovanie plnenia strategického rámca starostlivosti o zdravie pre roky 2014 – 2030, pre tvorbu siete nemocníc, ale aj pre tvorbu financovania tzv. DRG. AOPP bolo aktívnym navrhovateľom a signatárom zmeny podmienok pre určovanie výšky platby za poisťenca štátu a sme radi, že sme za seba zabojovali a od 1. 1. 2024 bude platba za poisťenca štátu na úrovni minimálne 4,5 % z priemernej mzdy pred dvoch rokov. Nová vláda podala návrh na posun platnosti čakacích lehôt, čo plne podporujeme. Zavedenie systému je technicky náročné a vymáhateľnosť to nijako negatívne neovplyvňuje. Dlh je totiž ukotvené v zákone na podklade rozhodnutí Súdneho dvora Európskej únie, že ak sa pacient nevie dostať na plánovaný operačný zákrok v svojej domovskej krajine v medicínsky prijateľnom čase, zdravotná poisťovňa nemôže odmietnuť schválenie

takejto liečby v potrebnom čase v inom členskom štáte EÚ. Preto posun termínu pre uplatňovanie čakacích lehôt nijakým spôsobom neovplyvní nároky pacientov. Aj po zavedení lehôt sa totižto môže stať, že pre konkrétneho pacienta bude medicínsky prijateľná lehota kratšia, ako tá, ktorú budeme mať v zákone, a preto mu vznikne nárok na liečbu v zahraničí aj tak.

► Udialo sa toho veľa, niektoré veci boli pozitívne, niektoré negatívne. Som rada, že sme po celý rok vzájomne komunikovali a počúvali sa a to aj v čase, keď nás nepočúvali predstavitelia vlády, či poslanci. Vždy sme našli s vami aj celou Slovenskou lekárnickou komorou, ale aj s ostatnými stavovskými či odbornými organizáciami to, čo nás spája a našli sme riešenia. Spája nás predsa spoločný záujem o pacienta a verím, že tak to bude aj v roku 2024.

► Za pacientov vám želáme veľa trpezlivosti, odbornosti a ochoty robiť svoje poslanie najlepšie ako sa to dá. Ďakujeme!

MUDr. Tomáš Šálek

internista – klinický onkológ
oddelenie klinickej onkológie
Národný onkologický ústav

► Rok 2023 na Slovensku z onkologického zorného uhla.

► Úvodom úryvku z rozhovoru s popredným slovenským onkológom z konca roku 2022: **Pred dvoma rokmi sme sa v rozhovore pre Zdravotnícke noviny rozprávali o situácii v onkológii, hlavne o dostupnosti liekov. Podarilo sa za tie dva roky niečo zlepšiť?** Na margo dostupnosti liekov pre onkologických pacientov musím poznamenať, že k dnešnému dňu sa nezmenilo prakticky nič. Novelizáciou príslušných predpisov sa síce vytvorili legislatívne predpoklady na vstup nových liekov na slovenský trh, avšak úspech alebo

neúspech celého procesu bude závisieť od dvoch podstatných faktorov. **Konkrétne?** Prvým sú adekvátne finančné prostriedky v budúročnom štátnom rozpočte, druhým dostatočná atraktivita nastavených podmienok, ktorá zabezpečí naplnenie očakávaní v zmysle zvýšeného záujmu farmaceutických firiem o pomerne malý slovenský trh. **Na ministerstve zdravotníctva pôsobia optimisticky naladení. Podarilo sa im už úspešne spracovať viaceré zmluvy o podmienkach úhrady lieku (tzv. MEA zmluvy). Druhá vec sú aj spomínané financie.** Život nás naučil tešiť sa z maličkostí. Keď neprší, aspoň kvapká. Medzi nimi sú totiž niektoré lieky, ktoré poisťovne uhrádzali svojim poistencom v takzvanom výnimkovom režime už v minulosti. Teraz sa len zaradili medzi kategorizované lieky. Neeliminovan sa však zbytočný proces získania súhlasu poisťovne s úhradou kategorizovaných liekov. Na druhej strane existuje množstvo onkologických liečob, ktoré doteraz neboli schvaľované ani vo výnimkovom režime napriek tomu, že v ostatných štátoch Európskej únie predstavujú terapeutický štandard.

► Koncom roku 2023, aj ja na základe reflexie každodennej praxe na ambulancii klinického onkológa vrcholového slovenského onkologického pracoviska, musím konštatovať, že „k dnešnému dňu sa nezmenilo prakticky nič“ – k lepšiemu – ak, tak možno k horšiemu, vzhľadom na fakt, že inovatívne preparáty sa stále viac a viac stávajú integrálnou súčasťou terapie onkologických pacientov v tzv. priemyselne vyspelých krajinách, najmä smerom na západ od nás.

► Záverom už len konštatovanie a pranie. Uvidíme, čo prinesie rok budúci – najmä pre našich pacientov ako aj nám, zdravotníckym pracovníkom, ktorým želám hlavne veľa zdravia, šťastia a optimizmu v pracovnom ako i v osobnom živote!

PharmDr. Michaela Palágyi, PhD.
predsedníčka Asociácie
pre generické a biosimilárne lieky
GENAS

► Z pohľadu asociácie GENAS bol rok 2023 vnímaný ako dynamický v oblasti zdravotníctva. Prebiehalo veľmi veľa zmien ako na úrovni personálneho obsadenia, tak aj na legislatívnej úrovni v zdravotníckom sektore. Novela zákona 363/2011 o rozsahu zdravotnej starostlivosti, novela zákona 362/2011 o liekoch

a zdravotníckych pomôckach a ďalších vykonávacích predpisov s tým súvisiacich bola vnímaná pozitívne.

► V roku 2023 sa uskutočnilo množstvo rokovaní na pôde MZ SR s cieľom uviesť do praxe nové procesy v zmysle cenotvorby liekov. **Asociácia GENAS vníma pozitívne otvorený dialóg so zákonodarcom v oblasti zdravotníctva.**

► Taktiež sme však boli svedkami sekundárnej nedostupnosti liekov a ich nedostatku pre pacientov v SR, čo je spôsobené viacerými faktormi. Jedným z najviac výrazných faktorov sú zastopované nízke ceny generických a biosimilárnych liekov

na Slovensku. Sme presvedčení, že úzkou spolupracou naprieč celým liekovým reťazcom t. j. výrobcovia, distribútori, lekárnici je možné dospieť k pomenovaniu dôvodov vzniku nedostupnosti a tým nájdenu spoločného riešenia pre zabezpečenie dostupnosti liekov pre všetkých pacientov v SR.

► Z celého srdca želáme všetkým kolegom, spolupracovníkom a čitateľom časopisu **Lekárnik** najmä **PEVNÉ ZDRAVIE** a veľa pozitívnej energie pre nadchádzajúce obdobie. Taktiež krásne vianočné sviatky a pokojné chvíle strávené v kruhu rodiny!

Vážení čitatelia,

*aj vďaka vám môže časopis **Lekárnik** vychádzať už 28 rokov. Vždy prinášal aktuálne, overené, kvalitné a najmä odborné informácie a o to sa budeme snažiť aj v roku 2024. Veríme preto, že nám zachováte priazeň. Prajeme vám krásne a požehnané sviatky!*

*redakcia časopisu **Lekárnik***

